

רעיה ספיבק

פנינה קליין

102 שנות ריקודים

תרצה הודס ז"ל,
מילים לזכרה

שמדברים על דור המייסדים של ריקודי העם, השם הראשון שעולה הוא גורית קדמן, כמובן, אך מי ש"תרגמה" את חזונה של גורית קדמן לשפת המעשה, הרחיבה, טיפחה ושימרה במשך עשרות שנים את הבינין הזה הנקרא "תנועת ריקודי-העם בישראל", היא תרצה הודס.

תרצה נולדה בשנת 1922 בדיסלדורף שבגרמניה ונפטרה בשיבה טובה ב-11.4.2024. במודעה על פטירתה נאמר "שבעת ימים ורבת פעלים". אכן הגיעה לגיל מופלג ויותר מכך הייתה רבת פעלים, והכול בתחום שעבורה היה ערך עליון ומשאת נפש – טיפוח, שמירה וקידום ריקודי העם המסמלים את ארץ ישראל ומדינת ישראל, והנהגת תנועה של אנשים שהחזון יקר להם. תרצה ראתה בריקודי העם את המרכיבים היוצרים שפה וזהות לאומית משמעותית וערכית.

תרצה, ילדה טובה מבית ציוני אמיד. שורשיה נטועים בשושלת ענפה של רבנים, המגיעה עד רבי שלמה יצחקי, הלא הוא רש"י.

בנעוריה בגרמניה, התאמנה תרצה באתלטיקה קלה, והייתה אלופת "מכבי" לנוער בריצת 100 מ'. היא הייתה חברה בתנועת "בלאו וייס" (כחול ולבן) לנוער יהודי, שם למדה שירים עבריים והכירה צעירים כמוה.

בהיותה עדיין נערה חוותה את "ליל הבדולח" בו איבדה את הוריה בפרעות שערכו הנאצים. אחיה הציל אותה באירוע זה ודאג לה גם בהמשך. מכאן החל מסע בריחה וגלגול עד שהגיעה ארצה ב-1939 במסגרת עליית הנוער ואיתה למשק הפועלות בראשון לציון, שם קלטו נוער יהודי מהשואה.

כאשר שמעה על הקמת קיבוץ צעיר של השומר הצעיר בשם "חצור", הצטרפה תרצה לקיבוץ ולאנשיו. לאנשי הקיבוץ הצעירים היה רצון ליצור מסורת חדשה לחגי ישראל, שתתאים לערכי הקיבוץ והארץ. תרצה לקחה יוזמה, הקימה להקה והכינה הופעות מחול שתאמו את החג בקיבוץ.

עד מהרה שמעו בתנועה הקיבוצית על עבודות המחול שלה ונוצר קשר עם חלוצה נוספת, הלא היא גרט קאופמן, ולימים גורית קדמן.

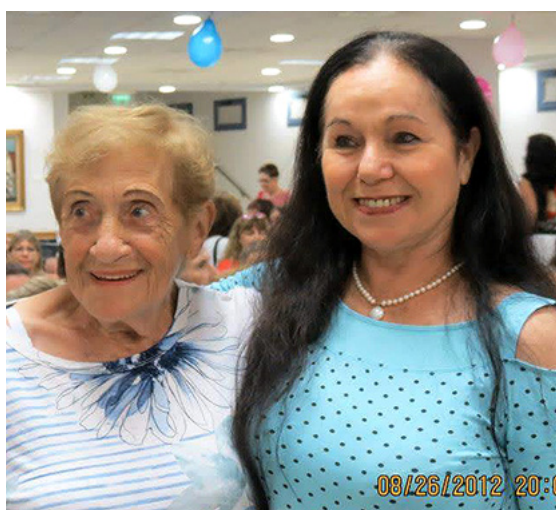
גורית הזמינה את תרצה לעבוד איתה, כדי לקדם את הרעיון של הקמת

תנועה של ריקודי עם ישראליים, לבטא חזון של תרבות לאומית באמצעות המחול הישראלי העממי. גורית חלמה על תנועת המונים המפתחת ומטפחת חזון תרבותי לאומי, שנותן את ביטוי המיטבי באמצעות המחול העממי, היונק משורשי החלוציות ומהמסורת היהודית ובכך מבטא את התחדשותנו בארץ ישראל.

התוכנית הייתה להתפרש בהתיישבות העובדת וגם במקומות עירוניים שונים, כמו אגודות הספורט הפועל, מכבי ועוד כדי שהמחול יבטא את כולם-כולם.

בתחילת שנות ה-50, החלה תרצה לנהל את "המדור לריקודי עם" בהסתדרות הכללית, יזמה והקימה אולפנים (קורסים) להכשרת מדריכים לריקודי-עם בת"א, ירושלים, חיפה, עפולה וקריית-שמונה, וארגנה השתלמויות למדריכים. קיימה סמינרים והשתלמויות לחגים ולמחול בכלל.

היא גם הרקידה ורקדה עם צעירים ומבוגרים בנשפי פורים, בהרקדות בארץ וברחבי העולם, תמיד עם תחושה של גאווה ושליחות לאומית. בארה"ב, באירופה, בדרא"פ, ואפילו באיראן.

לאורך חייה ידעה תרצה לכבד את התפקיד שהטילה עליה גורית, לשמור ולטפח את הרעיון התרבותי-לאומי של תנועת המונים, להצמיח אנשים פעילים שהנושא והמטרה קרובים לליבם.

בכל שנות פעילותה, נשארה נאמנה לרעיון של ריקודי עם כשפה בעלת ערך תרבותי לאומי, שפה ייחודית שמבטאת את העם ואת הארץ. חזונה של גורית תמיד היה נר לרגליה.

גורית הזמינה את תרצה לעבוד איתה, כדי לקדם את הרעיון של הקמת תנועה של ריקודי עם ישראליים, לבטא חזון של תרבות לאומית באמצעות המחול הישראלי העממי.

תרצה, בתפקידה כמנהלת המדור, פנתה לגופים שונים כדי שיכירו וישלבו את ריקודי העם בכל אירוע תרבותי ויראו בהם חלק מתרבות ערכית וייצוגית שלנו. היא פנתה למשרד החוץ, לסוכנות היהודית, למשרד החינוך, להתיישבות העובדת, לעיריות ומועצות מקומיות, לאגודות ספורט והכול כדי לקשור קשרים, להשתלב, ולהכיר בריקודי העם כשליחות לאומית וחינוכית. בעיריות ובמועצות המקומיות הוקמו "להקות מחול ייצוגיות" ואלה היו חלק בלתי נפרד מהכנסים הארציים למחול והפסטיבלים

והפסטיבלים, החל מ"כנס דליה" המפורסם ב-1944 (ואחריו עוד 4 כנסים), דרך "פסטיבל צמח" על הכנרת, ובואך "פסטיבל מחול כרמיאל", שם מתקיים הפסטיבל ברוב עם ופאר עד היום. חשוב לציין את הקמת "הלהקה המרכזית" - להקת המחול הראשונה ואת הכוכב האגדי יונתן כרמון, שהגדיל לעשות בתחום והתביע את חותמו על הפסטיבל בכרמיאל ועל תחום המחול העממי עד היום.

**בעיריות ובמועצות
המקומיות הוקמו
"להקות מחול ייצוגיות"
ואלה היו חלק בלתי
נפרד מהכנסים
הארציים למחול
והפסטיבלים**

תרצה ראתה קשר בין המחול לבין הזמר המלווה אותו. השילוב בין השניים – המנגינה והריקוד, כמו גם מילות השיר, היו בעיניה שילוב ערכי חשוב ביותר.

לפני 8 שנים, בשנת 2016, חגגה תרצה את יום הולדתה ה-94, ובגיל מופלג זה ועד גיל 98 המשיכה לנסוע ולהדריך בקהילות יהודיות בגרמניה, הפעילה שם את הנופשים בהתעמלות בוקר, שירה וגם ריקודי-עם, כמובן, תוך דגש על חגי ישראל והמסורת היהודית, כפי שנהגה לעשות מתחילת דרכה.

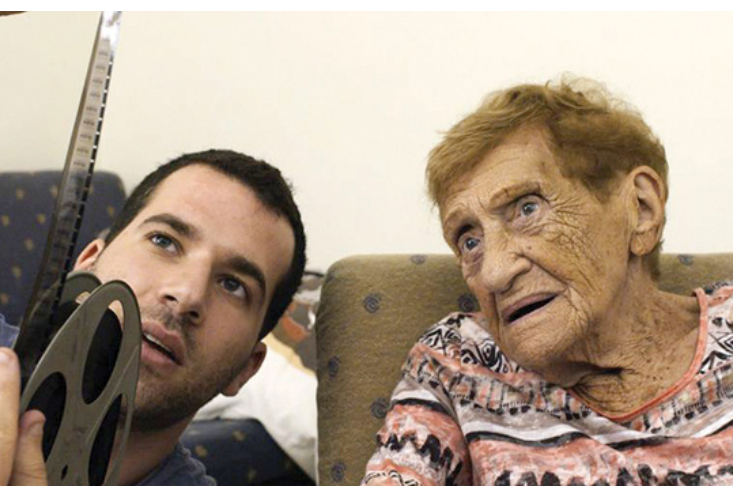

על הסמינרים בגרמניה מספרת לוסי ממן:

לראשונה פגשתי את תרצה בשנת 1978, בסמינר הקיבוצים בבחינות ללהקת כרמון. בהמשך דרכינו נפגשו רבות לאורך שנים, בעבודותי ככוריאוגרפית להקות מחול וכמדריכה לתנועה באולפן למדריכים לריקודי עם.

בשנת 2009 זכיתי להצטרף לתרצה להדרכה בגרמניה, לאחר שהבהירה לי שרוב חברי הקהילה בסמינר הינם דוברי רוסית, מהגרים מברית המועצות לשעבר. כילדת רוסיה, נגע בי הצורך לחבר אותם לישראליות ולתרבות בארץ.

הסמינר הראשון בו הדרכתי איתה היה מעניין ומרתק. הדרך בה ניהלה אותו תרצה ביד רמה. ההקפדה על התכנים, המרצים השונים שהביאו את התרבות הישראלית. בסוף הסמינר ביקשה שאמשיך לעבוד איתה, וכך עשייתי בכל נסיעותיה עד 2020 כשפרצה הקורונה.

בשנתיים האחרונות נסעתי בלעדיה, וזה היה מאוד שונה. היא הייתה חסרה מאוד, לי ולכולם.

לתרצה היה חשוב לקדם ולהעמיק את המקצועיות בסמינרים, לשמור על המורשת. כך הקפדנו לבחור ריקודים ושירים איכותיים. ביחד חשבנו על הכשרת מדריכים מקומיים, להעשיר אותם בידע ולתת להם כלים חדשים על מנת שיוכלו להקים ולהדריך ריקודי עם ולהקות באופן עצמאי בכל אחת מהקהילות בגרמניה. כך הוקם, גדל והתפתח פסטיבל בו מציגות את הישגיהן קבוצות מ-22 קהילות בגרמניה.

כל סמינר היה מוקדש לנושא שבחרנו בקפידה, וסביבו שזורנו ריקודים, לימוד שירים והרצאות, על מנת להעמיק בנושא. קיימנו סמינרים למתחילים וסמינרים למתקדמים. המדריכים המתקדמים שהוכשרו עבדו עם תרצה ועזרו לה בהמשך בסמינרים שונים.

היה מאוד מרגש כל פעם מחדש, לראות את כולם, ותיקים ומתחילים, מתרגשים מהמפגש עם תרצה. היא הייתה דמות נערצת על כולם וזכתה להרבה כבוד מהסובבים אותה. המשמעת, הארגון והסדר שלה היו מופתיים, והיא הייתה דוגמה לכולם.

תרצה תמיד הגיעה עם מזוודה מלאה במתנות לכל העובדים. היא הייתה צנועה אך עם דרישות גבוהות, קודם כל מעצמה. הייתה בעלת חוש הומור ומאוד אהבה לספר בדיחות על ייקים.

תרומתה ומסירותה הענקית לא תסולא בפז. היא הקימה מפעל תרבות לתפארת. עולם המחול הישראלי, בארץ ובעולם, מוקיר, מעריך ומעריך אותה. תרצה הייתה אחת ויחידה. הייתה לי זכות גדולה לעבוד לצידה כ-15 שנה בגרמניה. אהבתי אותה והיא בליבי לעד. 🌱

לתרצה היה חשוב לקדם ולהעמיק את המקצועיות בסמינרים, לשמור על המורשת. כך הקפדנו לבחור ריקודים ושירים איכותיים.

לאורך השנים זכתה תרצה להוקרה רבה על פועלה ואף זכתה בפרס ההסתדרות לאומנות על מפעל חיים.

ב-2009, במסגרת פסטיבל מחול כרמיאל, הוענק לתרצה הודס תואר "יקירת ארגון המדריכים לריקודי-עם".

תרצה זכתה לראות ולרוות נחת מעמלה ומהזכות שנפלה בחלקה בהקמת מפעל תרבותי לתפארת.

יהי זכרה ברוך.

תרצה הודס

נפרדה מאיתנו בשנתה ה-102 שבעת ימים ומעשים, מדור החלוצות ומייסדות המחול העממי בארץ ישראל.

הלוויה תתקיים ביום ראשון, 14.4.24, ו' ניסן תשפ"ד, בשעה 12:00, בית העלמין חולון

נשב שבעה בבית משפחת לזרוב, רחוב בורוכוב 17, גבעתיים
בין השעות: 10:00-13:00, 16:00-20:00

בתה וחתנה אילנה ויגאל לזרוב

כלתה אודליה הודס

נכדתה ונכדיה: סיון בן חורין, יקיר ורונית לזרוב, עמית וזון לזרוב,

שחר ולירון הודס, רועי הודס, גיא וענבר הודס

נינה: אלה, נועם, עמר, ליאור, שחר, אמה, תום, עידו, בן, ארי, ניצן, טוהר, גור ומיקה